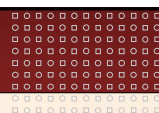




Sociální důsledky čistší produkce - komparativní studie

Viktor Kulhavý
Ekonomicko-správní fakulta Masarykovy
univerzity



Struktura vystoupení

- Sociální důsledky čistší produkce
- Výzkumné otázky a cíle výzkumu
- Výzkumný soubor
- Sledované charakteristiky projektů CP
- Výsledky - komparace
- Závěr



Sociální důsledky čistší produkce

- Změna počtu pracovních míst
- Změna kvality pracovního prostředí
- Změna charakteru vykonávané práce
 - Organizace práce
 - Uspořádání pracovní doby
 - Typ uzavíraných zaměstnaneckých smluv
- Změna kvalifikace zaměstnanců

Výzkumné otázky a cíle výzkumu

- *Jaký vliv má zavedení čistší produkce v sociální oblasti v podniku?*
- *Jak se odlišují sociální efekty čistší produkce v České republice a v zemích Evropské unie?*
- Na základě kvantitativní a kvalitativní analýzy provést komparaci výsledků zahraničních projektů čistší produkce s výsledky obdobných projektů v České republice.

Výzkumný soubor

| | Výzkumný soubor 1 | Výzkumný soubor 2 | Výzkumný soubor 3 | Výzkumný soubor 4 |
|-----------------------|--------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------|--------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------|
| zdroj dat | Getzner a kol., univerzita Klagenfurt | Rennings a kol., ZEW, Mannheim | sběr dat v podnicích ve spolupráci s CPC Brno | sběr dat v podnicích ve spolupráci s CPC Brno |
| země původu | Rakousko, Německo, Nizozemí, Španělsko, Švédsko | detailní data z německé části výzkumu | Česká republika | Česká republika |
| počet podniků | 407 evropských podniků (Rak. 59, Něm.160, Niz. 39, Špa. 28, Švé. 121) | 401 německých podniků | 11 českých podniků | 3 české podniky |
| Způsob analýzy dat | Kvantitativní analýza dat | Kvantitativní analýza dat | Kvantitativní analýza dat | Kvalitativní analýza případové studie |

Dotazování

- Charakteristika projektu CP
- Změny v počtu pracovních míst v podniku
- Změny v kvalifikaci zaměstnanců
- Změny pracovního prostředí a charakteru práce
- Změny kvalifikační a vzdělanostní struktury
- Jiné strukturální změny v podniku
- Důvody pro zavedení čistší produkce v podniku
- Ekonomické aspekty projektu čistší produkce
- Nepřímé sociální důsledky projektu CP
- Environmentální dopady opatření CP
- Dopady zavedení čistší produkce na rentabilitu a strategii.

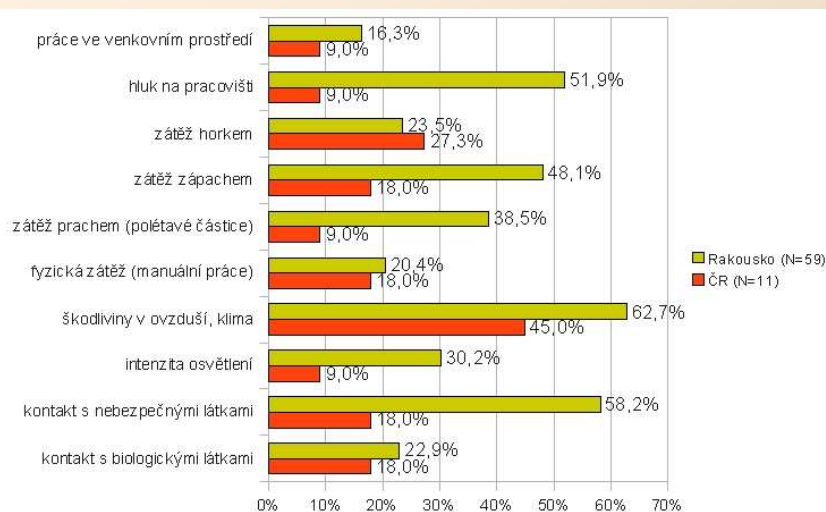
Výsledky výzkumu I. ZAMĚSTNANOST

- Nárůst počtu pracovních míst byl pozorován v téměř třetině případů, v polovině případů nebyla pracovní místa zrušena ani vytvořena a v necelé pětině případů byl zjištěn mírný úbytek pracovních míst.

Faktory:

- Typ použitého opatření (opatření k úspoře vody, reorganizace odpadového hospodářství, opatření snižující emise, opatření šetřící energie...).
- Typ environmentální inovace (inovace produktu, procesní inovace, organizační inovace).

Výsledky výzkumu II. PRACOVNÍ PROSTŘEDÍ



Výsledky výzkumu II. PRACOVNÍ PROSTŘEDÍ

- Ve všech sledovaných parametrech pracovního prostředí (práce ve venkovním prostředí, hluk na pracovišti, zátěž horkem, zátěž zápachem, zátěž prachem, fyzická zátěž, výskyt škodlivin v ovzduší, intenzita osvětlení, kontakt s nebezpečnými a biologickými látkami) došlo ke zlepšení.

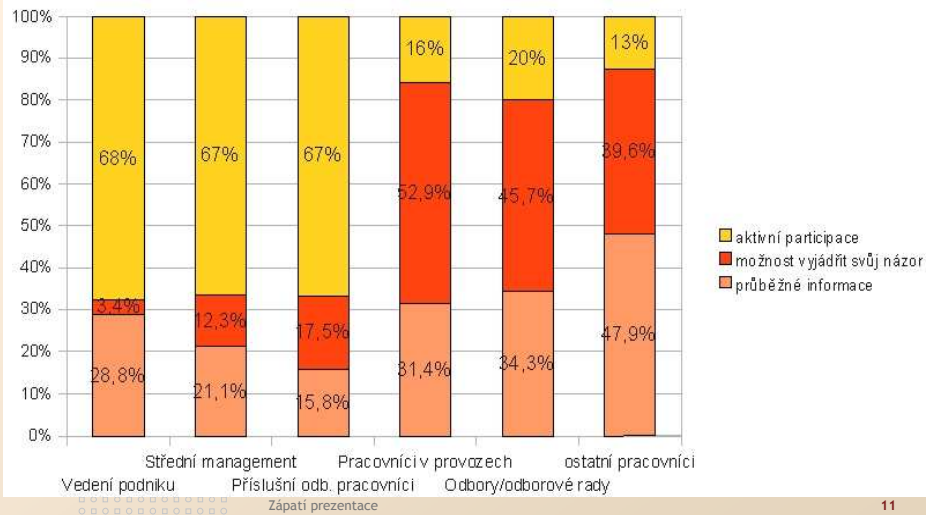
Faktory:

- Typ provozu (odvětví, charakter produkce - výroby nebo poskytování služeb)
- Typ realizovaného opatření CP
- Participace zaměstnanců
- Důvody podniku, které vedly k zavedení environmentálních inovací

Výsledky výzkumu III. CHARAKTER PRÁCE

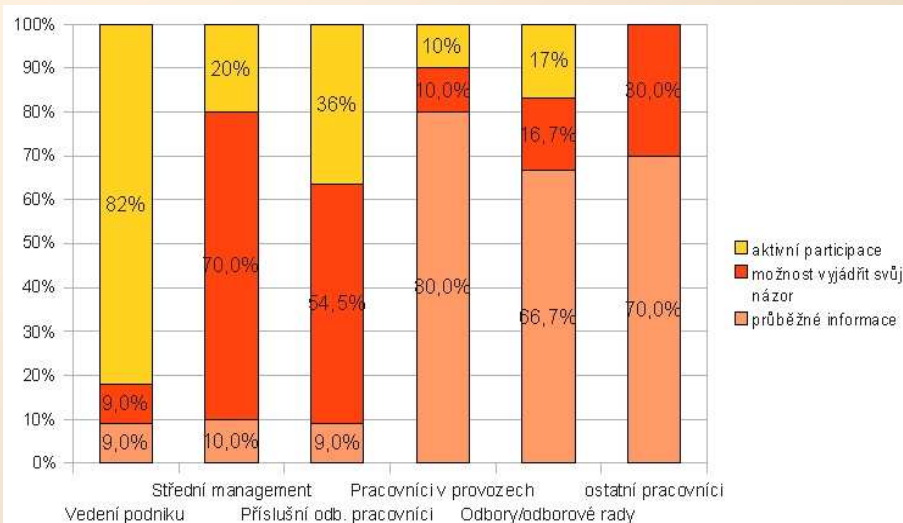
- Změny nejsou z hlediska sociálních dopadů příliš významné a odpovídají současným trendům v oblasti řízení lidských zdrojů.
- Absence nárůstu **týmově organizované a projektově orientované práce**. Spolu se zjištěnou nízkou mírou **participace zaměstnanců českých podniků** na zavádění opatření čistší produkce, mohou domácí podniky přicházet o významnou konkurenční výhodu plynoucí z využití znalostí pracovníků, zvýšení jejich motivace a spokojenosti.

Participace zaměstnanců - Rakousko (N=57)



11

Participace zaměstnanců - ČR (N=11)



Výsledky výzkumu IV. KVALIFIKACE ZAMĚSTNANCŮ

- V nadpoloviční většině podniků byl zaznamenán **nárůst kvalifikačních požadavků**. V žádném ze zkoumaných podniků nebylo zjištěno snížení kvalifikace.
- Růst kvalifikace byl v podnicích realizován převážně formou **interních školení**, externí vzdělávání či získání pracovníků s potřebnou kvalifikací z trhu práce bylo využito jen v malém množství podniků.
- Byl zjištěn vyšší podíl využití externích vzdělávacích subjektů.
- Ve srovnání s německými podniky byl zjištěn menší podíl nárůstu kvalifikace v podnicích, kde vzrostla zaměstnanost.

Výsledky výzkumu V. DALŠÍ VÝSLEDKY

- Mezi podniky, které v České republice realizovaly projekt CP, patří **více mikro podniků a méně podniků velkých**.
- Projekty CP realizované v českých podnicích nevyužily ani v jednom případě **outsourcingu** některých podnikových procesů. Naopak v Evropě outsourcingu využilo až 25 % zkoumaných podniků.
- V českých projektech **nebyl potvrzen vztah** (přímá úměra) **mezi dobrovolností důvodů pro zavedení CP a zlepšením kvality pracovního prostředí**.
- Délka trvání projektů CP je variabilní a pohybuje se od několika měsíců až po několik let.

Závěr

- Participace zaměstnanců
- Zkoumání vztahů se stakeholdery podniku
- Týmová práce a projektově řízená práce
- Využití outsourcingu
- Evaluace sociálních důsledků čistší produkce jako součást metodiky čistší produkce



Děkuji za pozornost!

Bc. Ing. Viktor Kulhavý, MSLS
Katedra podnikového hospodářství ESF MU
kulhavy@econ.muni.cz